

สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละคร

จากนวนิยายสงครามเรื่องนี้ เราจะสังเกตเห็นได้ถึงภาพของความโหดร้าย และทรมานทารุณของสนามรบที่ถ่ายทอดผ่านสายตาของตัวละครเอก ไม่ว่าจะเป็นที่ใดที่ตัวละครเอกไป ก็มีแต่สภาพของความตาย ซากศพของเพื่อนทหาร แม้ว่าเขาคิดจะหนีก็ไม่สามารถหนีจากสภาพนั้นไปได้ ในการวิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า สภาพแวดล้อมที่โหดร้ายของสงครามเป็นสิ่งที่บีบบังคับตัวละครเอกจนต้องสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป สภาพแวดล้อมที่โหดร้ายดังกล่าวนอกจากจะหมายถึงสภาพตามธรรมชาติของสนามรบแล้ว ยังหมายถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมอันได้แก่ ผู้คนรอบข้างที่มีพฤติกรรมป่าเถื่อนเยี่ยงสัตว์อีกด้วย

3.1 สภาพแวดล้อมในนวนิยายสงครามเรื่องโนะบิ

3.1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ของเกาะLeyte¹

เกาะLeyteตั้งอยู่ในหมู่เกาะVisayas เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ8ของประเทศฟิลิปปินส์ มีความยาวจากเหนือจรดใต้กว่า 200 กิโลเมตร และมีความกว้างตั้งแต่ 30-100 กิโลเมตร มีเมือง Taclobanเป็นเมืองหลวง เนื้อที่ของเกาะถูกปกคลุมไปด้วยป่าเขตร้อนชื้นและเทือกเขาที่ทอดยาวตั้งแต่เหนือจรดใต้ ที่มีหุบเขาลึก2แห่ง และทุ่งหญ้าริมฝั่งทะเล หุบเขาที่ยาวที่สุดในเกาะอันมีชื่อว่าหุบเขาLeyte นั้นทอดยาวผ่านตั้งแต่ชายฝั่งทะเลทิศเหนือจนถึงแหลมทางทิศตะวันออก กินพื้นที่ของเมืองและทางหลวงส่วนใหญ่ของเกาะไว้ ทางหลวงสายที่1 มีความยาวประมาณ80 กม.ตัดผ่านชายฝั่งทะเลทิศตะวันออกระหว่างเมืองAbuyogไปยังเหนือสุดของช่องแคบSan Juanico ที่เชื่อมต่อไปยังเกาะSamar ถนนและที่ราบที่เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข1นี้จะเป็นทางเดินทัพของกองทหารราบและรถถังของฝ่ายกองทัพสหรัฐฯ

ส่วนที่ราบกว้างใหญ่อีกแห่งหนึ่งคือหุบเขาOrmocที่อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ เชื่อมต่อกับเทือกเขาLeyte ด้วยถนนที่คดเคี้ยวและวกวน ทางหลวงหมายเลข2 ตัดผ่านจากเมืองPaloที่อยู่บนชายฝั่งทิศตะวันออก มาทางทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และวกกลับมาทางใต้ อ้อมผ่านทางแคบที่เต็มไปด้วยเทือกเขา ไปสู่ทางเหนือสุดของหุบเขาOrmoc จากนั้นถนนจะมุ่งลง

¹ Justimbaste, Emil, MacArthur and Leyte's Guerillas in The World War II [Online] Available from: <http://www.geocities.com/ebjustimbaste/guerillas/guerillas1.html> [2004 Feb.10]

ได้สู่เมืองOrmocและเลียบผ่านชายฝั่งทะเลตะวันตกจนถึงเมืองBaybay ซึ่งจะวนอ้อมภูเขาจนไปเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข1 ที่ฝั่งทะเลตะวันออกของเมืองAbuyog ต่ำลงมาจากเมืองBaybay และAbuyogไปทางทิศใต้ประกอบไปด้วยหุบเขาและป่าเขตร้อนที่คิดเป็นหนึ่งในสามของพื้นที่เกาะทั้งหมด มีประชากรอยู่อาศัยน้อยมาก และไม่เหมาะกับการอยู่อาศัย ยอดเขาส่วนใหญ่บนเกาะจะมีความสูงมากกว่า4,400ฟุต และมีลักษณะเป็นหินซรุระ เต็มไปด้วยโพรงถ้ำตามลักษณะของเกาะที่เกิดจากภูเขาไฟ ส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ของเกาะนั้นประกอบไปด้วยป่าเขตร้อนชื้น ที่พัดผ่านก่อให้เกิดฝนตกหนัก จนทำให้พื้นดินนั้นกลายเป็นหลุมโคลน ทหารญี่ปุ่นทั้งหมดเรียวยาวแรงจะตกอยู่ในหลุมโคลนนี้

3.1.1 สภาพการสู้รบระหว่างฝ่ายสหรัฐฯและญี่ปุ่น ที่เกาะLeyte

สงครามระหว่างฝ่ายกองทัพสหรัฐฯและญี่ปุ่น บนเกาะLeytenั้น เกิดขึ้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1944 กองทัพสหรัฐฯซึ่งเป็นฝ่ายบุก ได้โจมตีกองทัพญี่ปุ่นซึ่งยึดครองเกาะLeyte ทั้งทางเรือและทางอากาศ ฝ่ายกองทัพญี่ปุ่นที่ปกป้องชายฝั่งทะเลเนาโดยนายพลมะกิโนะ ชิโร 牧野 四郎 [Makino Shirou] กองพลที่16 ซึ่งประกอบด้วยทหารเดินเท้าจำนวนกว่า 25,000นาย รวมทั้งหน่วยป้องกันและหน่วยสนับสนุนทางทะเล กองพลที่16นี้เป็นหนึ่งในสามของกองทัพญี่ปุ่นทั้งหมดที่ขึ้นบกบนเกาะLeyte แม้จะที่ขึ้นบกหลังหน่วยอื่นๆ แต่กลับเป็นกองพลที่ค่อนข้างอ่อนแอ เนื่องจากทหารส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ และส่วนหนึ่งถูกส่งมายังเกาะLeyteทันทีหลังจากที่ถูกเกณฑ์ทหาร จึงไม่คุ้นเคยกับภูมิประเทศแบบป่าเขตร้อนชื้นที่โหดร้าย ยิ่งกว่านั้น ฝนที่ตกหนักตลอดเวลาในช่วงฤดูฝนโดยเฉพาะเดือนตุลาคมเนื่องจากมีลมมรสุมพัดเอาพายุมาจากมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้เหล่าทหารต้องล้มป่วยด้วยโรคมาเลเรีย

ตามแผนปฏิบัติการ Sho-1 「勝-1」 [Sho-1] ของฝ่ายญี่ปุ่นนั้น กองทัพเรือและกองทัพอากาศของญี่ปุ่นจะทำการบุกโจมตีกองทัพสหรัฐฯแบบฉับพลันก่อนที่กองทัพสหรัฐฯจะเข้ามายึดที่หัวหาดได้ แต่ทว่าทั้งกองบินและกองเรือของฝ่ายญี่ปุ่นนั้นมีจำนวนเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับกองทัพสหรัฐฯ ดังนั้น เมื่อกองทัพสหรัฐฯโจมตีในวันที่ 23-26 ตุลาคม เหล่าทหารแห่งกองพลที่16 ทั้ง 25,000คน จึงพ่ายแพ้ต่อการโจมตีของกองทัพสหรัฐฯหลังจากที่ทำการสู้รบเพื่อต่อต้านฝ่ายสหรัฐฯที่ขึ้นบกมาได้เป็นเวลานาน10วันและได้ถอยร่นเข้ามายังเขตภูเขาในเวลาต่อมา จากนั้นภายใต้ความกดดันและไฟสงคราม ทหารญี่ปุ่นแต่ละนายต่างก็พยายามต่อสู้อย่างสมศักดิ์ศรีและทำสงครามแห่งความตายนั้นเป็นเวลากว่า50วัน เมื่อสงครามเสร็จสิ้นลง ทหารญี่ปุ่นที่ถูกส่งไปรบยังเกาะLeyteทั้งหมด 84,000คน ได้เสียชีวิตลงในสงครามครั้งนี้ถึงกว่า79,000คน

3.1.2 สภาพจิตใจของทหารญี่ปุ่นจากบันทึกของผู้แต่ง

ในบันทึกสงครามเกาะ Leyte ผู้แต่งได้กล่าวถึงสภาพของทหารญี่ปุ่นไว้ว่า ต้องประสบกับความยากลำบากนานัปการ อาทิเช่น การขาดแคลนเสบียงและอาวุธยุทธโปกรณ์ โดยเฉพาะการขาดเสบียงอาหารอันเป็นความต้องการพื้นฐานเป็นปัญหารุนแรงสำหรับเหล่าทหารญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก ดังเช่นที่ผู้แต่งได้บันทึกไว้ว่า

“กองร้อยได้สูญเสียความสามัคคีไป ในการหาเสบียงอาหารจะต้องแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อที่จะสามารถหาเสบียงมาได้ง่ายกว่า ภายในกลุ่มเล็กๆนั้นก็จะไม่ออกเดินร่วมกัน ต่างคนต่างแยกย้ายไปหาอาหารของตน เนื่องจากการหาอาหารนั้นเป็นการแยกกันไปหา บางครั้งในกลุ่มจึงมีคนหาอาหารได้คนเดียวแต่คนอื่นหาไม่ได้ แม้กระนั้นก็จะไม่มีการแบ่งอาหารให้ผู้อื่น หรือบางครั้งอีกฝ่ายหนึ่งก็แสดงว่าไม่ต้องการอาหารของผู้อื่นเองตามมารยาท และก็จะไม่ให้ของใช้ใดๆร่วมกัน เรียกได้ว่าสังคมในตอนนั้นเกือบจะกลายเป็นสังคมที่มีความเห็นแก่ตัวเป็นพื้นฐานไปแล้วก็ได้

เนื่องจากต้องอยู่ในสภาวะที่โดดเดี่ยวเช่นนั้น ทำให้เหล่าทหารที่เจ็บป่วยในตอนนั้นฆ่าตัวตายกันได้ง่าย บางครั้งเพียงแค่เหตุผลง่ายๆอย่างเช่นหาเสบียงมาได้ บาดเจ็บที่ขาเรื้อรังไม่หาย หรือแม้แต่เป็นท้องร่วงเรื้อรัง ก็สามารถทำให้ทหารเอาระเบิดมือ(ในกรณีที่ยังมีเหลืออยู่)มากอดแล้วระเบิดตัวเองตาย หรือผูกคอตายบนต้นไม้ไปได้ แต่คนที่ใจไม่กล้าพอจะฆ่าตัวตายก็ถูกจับไปเป็นเชลยศึกในขณะที่นอนหายใจรวรินอยู่ในป่าก็มีมาก²

การขาดแคลนเสบียงอาหารทำให้เหล่าทหารญี่ปุ่นต้องแยกกันออกหาอาหารเพื่อประทังชีวิต ทำให้ความเป็นกลุ่มและความเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมสูญหายไป ทหารแต่ละคนจำเป็นต้องรับผิดชอบชีวิตของตนเอง ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัวขึ้นในหมู่ทหาร สภาพความโดดเดี่ยวเช่นนั้น ส่งผลให้เหล่าทหารที่สิ้นหวังคิดฆ่าตัวตาย หรือแม้แต่คนที่ไม่ฆ่าตัวตายก็ไม่มีแรงที่จะเคลื่อนไหวต่อไป ถูกจับเป็นเชลยศึกในที่สุด ซึ่งตัวโอโอะกะเองก็เช่นเดียวกัน ในขณะที่เขาพลัดออกจากกลุ่ม เนื่องจากป่วยเป็นไข้มาเลเรีย ทำให้เขาต้องหนีเอาชีวิตรอดเข้าไปในป่า ด้วยความ

² Oooka Shouhei, *Reite Senki yori* , p. 366.

สิ้นหวังทำให้เขาคิดจะฆ่าตัวตายหลายครั้ง แต่ในที่สุด เขาก็หมดสติไปเพราะพิษไข้มาเลเรียและความหิวโหย และถูกทหารฝ่ายอเมริกาจับไปเป็นเชลยศึกในเวลาต่อมา นอกจากนั้น ยิ่งสภาวะขาดแคลนอาหารรุนแรงมากขึ้นมากเพียงใด ข่าวลือเรื่องการกินเนื้อคนก็ยิ่งแพร่สะพัดไปทั่ว ทหารเจ็บป่วยที่คิดฆ่าตัวตายมีจำนวนมาก เพราะกำลังใจเสื่อมถอย นอกจากนั้นโรคระบาดเช่นไข้มาเลเรียก็เป็นสาเหตุสำคัญในการล้มตายของทหารมากกว่าการตายในสงครามเสียอีก

3.2 สภาพแวดล้อมที่โหดร้ายของสงครามที่ปรากฏในนวนิยาย

สภาพแวดล้อมที่โหดร้ายของสงครามที่ปรากฏในนวนิยายในที่นี้ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสภาพของสนามรบที่ตัวละครเอกได้ประสบในนวนิยาย อันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของตัวละครเอก ดังเช่นในบทที่ 26 “การปรากฏ” 「出現」 [Shutsugen] ตัวละครเอกซึ่งให้เพื่อนทหารนำทางไปยัง Palompon อันเป็นจุดรวมพล การเดินทางของตัวละครเอกเริ่มต้นจากป่าในเขตเมือง Ormoc การไปยัง Palompon นั้น ต้องผ่านอุปสรรคนานัปการ ทั้งสภาพธรรมชาติและภูมิอากาศที่โหดร้ายและไม่คุ้นเคย อีกทั้งยังต้องคอยระวังศัตรูอันได้แก่กองทัพสหรัฐฯ และทหารกองโจรชาวพื้นเมือง ทำให้การถอยร่นของกลุ่มทหารญี่ปุ่นไปยังจุดรวมพลเป็นไปอย่างยากลำบาก ผ่นที่เกิดจากลมมรสุมเขตร้อนที่ตกลงมาอย่างหนักและยาวนาน ทำให้พื้นดินมีสภาพเป็นแอ่งโคลนขนาดใหญ่กลายเป็นกับดักรอเหล่าทหารที่หมดเรี่ยวแรงเหล่านั้น หากใครที่ไม่มีแรงดึงตัวเองขึ้นมาจากแอ่งโคลนก็จะติดอยู่ที่นั่นจนตายไปเอง ส่วนทหารที่ยังคงมีเรี่ยวแรงก็จะถอดเอาอาวุธหรือข้าวของที่ยังใช้ได้ออกจากศพและนำมาใช้ต่อไป เนื่องจากภูมิประเทศที่เป็นป่าเขตร้อนที่เหล่าทหารญี่ปุ่นไม่คุ้นเคย ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าก็ไม่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ อีกทั้งยังไม่มีแม้แต่สัตว์ป่าให้ล่า ทำให้เหล่าทหารญี่ปุ่นต้องเผชิญกับภาวะอดอยากอย่างหนัก ทหารแต่ละคนจำเป็นต้องหาอาหารมาประทังชีวิตด้วยตัวเอง ทำให้ทหารบางคนเช่นตัวละครเอก ต้องประทังชีวิตด้วยหญ้าวัชพืช แมลงวัน หรือแม้แต่ซากที่เกาะกินเพื่ออุดเลือกพวกเขา

ในการที่จะไปยังจุดรวมพล เหล่าทหารญี่ปุ่นจำเป็นต้องข้ามทางหลวง Ormoc อันเป็นเส้นทางที่ทหารฝ่ายสหรัฐฯ ใช้ในการลำเลียงกำลังพล ถ้าถูกจับได้ก็จะถูกฆ่าตาย จึงต้องแอบซ่อนตัวอยู่ที่ชายป่าและรอจนถึงเวลากลางคืนเพื่อจะหาทางออกไปยังถนนนั้น ตัวละครเอกที่แอบมองอยู่ในชายป่าได้เห็นเหตุการณ์ที่เหล่าเพื่อนทหารญี่ปุ่นถูกฝ่ายสหรัฐฯ ยิงกราดล้มตายและบาดเจ็บมากมาย หลังจากนั้นจึงมีรถบรรทุกที่มีตราทหารมาขนเอาทหารญี่ปุ่นที่บาดเจ็บสาหัสขึ้นไป เขาจึงเกิดความลังเลว่าจะตัดสินใจข้ามถนนนั้นไปยังจุดถอยร่น หรือจะรอจนรถของทหารมาถึงและยอมแพ้ต่อฝ่ายศัตรูดีหรือไม่ ตัวละครเอกเกิดความหวังขึ้นมาอีกครั้งในการมีชีวิตอยู่ต่อไป เขาจึงเลือกที่จะตัดสินใจความเป็นความตายของเขาด้วยตัวเอง ในเวลาต่อมา มีรถคันหนึ่ง แล่นเข้ามา

จุดที่ถนนั้น เขาเตรียมที่จะยกธงขาวยอมแพ้ แต่กลับต้องเปลี่ยนใจเมื่อเห็นหญิงสาวชาวพื้นเมืองที่ก้าวลงมาจากรถ หญิงคนนั้นดูคล้ายหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์ที่เขาฆ่า ทันใดนั้นเขาก็เห็นทหารญี่ปุ่นคนหนึ่งวิ่งออกมาจากชายป่าและร้องขอยอมแพ้ แต่กลับถูกหญิงสาวผู้นั้นยิงตาย จากจุดนั้นเองที่ตัวละครเอกตระหนักว่าความหวังในการยกธงขาวของเขาได้หมดไปแล้ว จึงตัดสินใจกลับเข้ามาเร่ร่อนในป่าเพื่อเอาชีวิตรอดอีกครั้ง

ภาพความโหดร้ายของสงครามที่เกิดขึ้นทำให้ตัวละครเอกรู้สึกสะเทือนใจและสิ้นหวัง ไม้ว่าเขาจะเดินทางไปทางใดก็เห็นแต่ศพและเศษชิ้นส่วนของทหารญี่ปุ่นที่ตายจากสงคราม สิ่งที่เคยเคลื่อนไหวมีเพียงแมลงวันที่รุมตอมศพเหล่านั้น การจะยอมแพ้ต่อสงครามก็มีอาจทำได้ จำเป็นต้องหลบหนีเพื่อเอาชีวิตรอดอยู่ในป่าที่ทุรกันดาร ด้วยสภาวะแวดล้อมที่จำกัดและอดอยากเช่นนี้เองที่บีบบังคับให้เหล่าทหารญี่ปุ่นที่ยังมีชีวิตอยู่เริ่มมีพฤติกรรมที่ป่าเถื่อนราวกับสัตว์ป่าเพื่อรักษาชีวิตให้อยู่รอดต่อไปได้

3.3 สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อจินตนาการของตัวละครเอก

หากจะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมโดยรวมในเรื่องแล้ว เหตุการณ์ภายในเรื่องเกิดขึ้นที่เกาะ Leyte ประเทศฟิลิปปินส์ ในขณะที่ฝ่ายญี่ปุ่นใกล้จะแพ้สงคราม เมื่อฐานที่มั่นของทหารญี่ปุ่นถูกโจมตี ตัวละครเอกต้องหนีเร่ร่อนเข้าไปในป่าเพื่อเอาชีวิตรอด การรอนแรมอยู่ภายในป่าที่ไร้ผู้คนสำหรับทหารญี่ปุ่นที่ถูกเกณฑ์มารบห่างไกลจากบ้านเกิดเมืองนอนเช่นตัวละครเอกที่ไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เป็นป่าเขตร้อน อาหารที่สามารถนำมาประทังชีวิตได้ก็มีเพียงผักหญ้าที่เขาไม่รู้จัก ทาก และแมลงเท่านั้น สภาพแวดล้อมรอบตัวตัวละครเอกที่เป็นป่าเขตร้อนที่อดอยาก และโดดเดี่ยว ส่งอิทธิพลให้ตัวละครเอกจินตนาการสภาพแวดล้อมต่างๆรอบตัวที่น่าจะอนุมานได้ว่าเป็นสัญลักษณ์บางอย่างที่แสดงถึงแนวคิดของตัวละครเอก ดังเช่นในบทที่ 2 “ทาง” 「道」 [Michi] ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของทางในป่าเขตร้อนอันมีผลต่อจินตนาการของตัวละครเอก

「林の中は暗く道は細かった。樞や柵に似た大木の聳える間を、名も知れぬ低い雑木が隙間なく埋め、葛や蔓を張りめぐらしていた。四季の別なく落ち続ける、熱帯の落葉が道に朽ち、柔らかい感触を靴裏に伝えた。静寂の中に、新しい落葉が、武蔵野の道のようにかさこそと足許で鳴った。私はうなだれて歩いて行った。

奇怪な観念がすぎた。この道は私は生まれて初めて通る道であるにもかかわらず、私は二度とこの道を通らないであろう、という観念である。私は立ち止まり、見廻した。」³

“ภายในป่าละเมาะมืด ทางเดินแคบๆอยู่ตรงกลางระหว่างต้นไม้ใหญ่ที่คล้ายต้นโอ๊กและต้นคูนึ่งที่ขึ้นสูง และแซมด้วยพุ่มวัชพืชต้นเดี่ยวที่ข้าพเจ้าไม่รู้จัก ต่างขึ้นอยู่แน่นจนแทบไม่มีช่องว่าง ทั้งเถาวัลย์และต้นเท้ายายม่อมก็เลื้อยแผ่ไปทั่ว ผ่าเท้าของข้าพเจ้ารู้สึกถึงความนุ่มของใบไม้ในป่าเขตร้อนที่ตกลงมาทับถมกันแน่นเหยียดอยู่บนทางเดินนั้นตลอดเวลาโดยไม่มีฤดูกาลท่ามกลางความเงียบสงัดนั้นเสียงของใบไม้ที่ตกลงมาใหม่ๆดังกรอบแกรบที่เท้าของข้าพเจ้าเหมือนทางเดินบนที่ราบมุซุชิ ข้าพเจ้าเดินไปอย่างไร้ความหวัง

ความคิดประหลาดผุดขึ้นมาในสมองของข้าพเจ้า เป็นความคิดที่ว่าแม้ข้าพเจ้าจะเดินบนทางนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต ข้าพเจ้าก็คงจะไม่ได้เดินผ่านทางนี้อีกเป็นครั้งที่สอง ข้าพเจ้าหยุดยืน และมองไปรอบๆ”

ตัวละครเอกเร่ร่อนอยู่ในป่าเขตร้อนอันเงียบเหงาและมีแต่เหล่าพืชพันธุ์ไม้ที่ไม่รู้จัก ความเงียบเหงาภายในป่าทำให้เขาสามารถซึมซับความรู้สึกถึงธรรมชาติที่อยู่รอบตัวได้ดี ความไม่คุ้นเคยกับสถานที่นั้น ประกอบกับความสิ้นหวัง ทำให้ตัวละครเอกมีความรู้สึกว้าวุ่นหนทางที่เขาเดินอยู่นั้นเป็นทางที่แม้เขาจะไม่เคยผ่านมาก่อน แต่เขาก็คงจะไม่มีวันผ่านทางนี้อีกเป็นครั้งที่สอง เปรียบเสมือนกับสิ่งที่เขาประสบอยู่ในขณะนี้ เป็นประสบการณ์ที่เขาไม่เคยพบมาก่อน และเขาคงจะไม่มีวันพบมันอีก อนาคตที่เขามองเห็นเปรียบเสมือนป่าด้านหน้า ที่มีแต่ความมืดมนและมองไม่เห็นทางออก และทำให้ตัวละครเอกรู้สึกถึงความตายที่อยู่รอบตัว

และเนื่องจากที่ตัวละครเอกต้องเร่ร่อนอยู่ภายในป่าเพียงคนเดียวเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สิ่งรอบตัวเขามีแต่เพียงป่าเขาและต้นไม้ เขาจึงจินตนาการไปว่าต้นไม้ใบหญ้ารอบตัวเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ และเกิดความผูกพันกับธรรมชาติเหล่านั้น ดังเช่นในบทที่ 9 “พระจันทร์” 「月」 [Tsuki] ตัวละครเอกจินตนาการต้นไม้รอบตัวเขาเป็นผู้หญิงที่เขาเคยมีความสัมพันธ์ด้วยในอดีต

「。。。その時私は私を取り巻く樹群が変貌しているのに気がついた。

それは私が過去の様々な時において、様々なに愛した女たちに似ていた。踊り子のように、葉を差上げた若い椰

³ Ooka Shouhei, *Nobi*, p. 119.

子は、私の愛を容れずに去った少女であった。重い葉扇を髪のように垂れて、黒い蔭を溜めている一樹は、私の愛へのため不幸に落ちたと齢進んだ女であった。誇らかに四方に葉を放射した一樹は、互いに愛し合いながら、その愛を自分に告白することを諾じないため、別れねばならなかった高慢な女であった。彼女達は今私の臨終を見届けるために、ここに現われたように思われた。」⁴

“...ในตอนนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าใบมะพร้าวที่ล้อมรอบตัวข้าพเจ้าอยู่นั้น ได้เปลี่ยนรูปร่างไป

มันคล้ายกับเหล่าผู้หญิงแต่ละคนที่ข้าพเจ้าเคยรักในอดีตที่ผ่านมา ต้นมะพร้าวอ่อนที่ชูใบขึ้นสูงราวกับนางรำนั้นคือสาวน้อยที่จากข้าพเจ้าไปโดยไม่ต้องการความรักของข้าพเจ้า ส่วนต้นที่มีใบหนักห้อยลงมาด้านล่างเป็นเงาครีมีราวกับเส้นผมนั่นคือผู้หญิงที่อายุมากกว่าข้าพเจ้าและต้องเป็นทุกข์เพราะรักข้าพเจ้า ส่วนอีกต้นหนึ่งที่มีใบชี้ไปในทุกทิศทางอย่างภูมิไฉนนั้นก็คือผู้หญิงที่รักกันกับข้าพเจ้า แต่เธอเป็นผู้ที่มีความมั่นใจสูงจนไม่ยอมจะสละภาพความรักของตนเอง จนต้องเลิกรักกันไป ข้าพเจ้าคิดว่าการที่พวกเธอปรากฏตัวขึ้นมาที่นี้ก็เพื่อที่จะดูวาระสุดท้ายในชีวิตของข้าพเจ้าด้วยตาตนเองให้แน่ใจนั่นเอง”

ด้วยอาการประสาทหลอนและความหมกมุ่นในความตายที่รุ่มล่อม ทำให้ตัวละครเอกจินตนาการต้นไม้รอบตัวเขาว่าเป็นเหล่าผู้หญิงที่เขาเคยมีความสัมพันธ์ด้วย และคิดว่าการที่เขาเห็นภาพหลอนเหล่านั้น ก็เนื่องมาจากตัวเขาใกล้ถึงเวลาตายแล้วนั่นเอง

ถึงในบทที่30 “ดอกกลีบลีในทุ่งหญ้า” 「野の百合」 [No no yuri] ตัวละครเอกผู้หิวโหยเพิ่งจะผิตหวังจากการพยายามกินเนื้อศพของทหารม้าที่เขาพบเนื่องจากร่างกายของเขาปฏิเสธที่จะกินเนื้อนั้น เขาโดนโซเซมาจนถึงหุบเขาแห่งหนึ่ง และที่ทุ่งหญ้าในหุบเขานั้น เขาได้ยืนดอกกลีบลีดอกหนึ่งพูดกับเขาว่า

「「あたし、食べてもいいわよ」
と突然その花がいった。私は飢えを意識した。その時再び私の右手と左手が別々に動いた。
手だけではなく、右半身と左半身の全体が、別のもののように感じられた。飢えているのは、たしかに私の右手を含む右半身であった。」

⁴ Oooka Shouhei , Nobi, p.166.

私の左半身は理解した。私はこれまで反省なく、草や木や動物を食べていたが、それ等は実は、死んだ人間よりも食べてはいけなかったのである。生きているからである。」⁵

“จะกินฉันก็ได้นะจ๊ะ”

จู่ๆดอกไม้ดอกนั้นก็พูดขึ้น ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความหิว และในตอนนั้นเอง มือซ้ายกับมือขวาของข้าพเจ้ากลับเคลื่อนไหวขัดแย้งกันอีกครั้ง

ไม่ใช่เพียงแค่มือ แต่ร่างกายทั้งซีกขวาและซีกซ้ายของข้าพเจ้านั้น รู้สึกเหมือนกับแยกจากกัน ส่วนที่หิวโหยอยู่นั้นแน่นอนว่าเป็นร่างกายซีกขวาของข้าพเจ้าที่รวมถึงมือขวาเอาไว้ด้วย

ส่วนร่างกายซีกซ้ายของข้าพเจ้า มันเข้าใจ ที่ผ่านมามีข้าพเจ้ากินพืชผักต้นไม้ รวมถึงสัตว์ได้โดยไม่รู้สึกเสียใจก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว การที่จะกินพวกมันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะทำมากกว่ากินเนื้อศพมนุษย์เสียอีก เป็นเพราะมันชีวิตอยู่นั่นเอง”

ด้วยความเหงา หิวโหย และสับสน ตัวละครเอกประสาทหลอนได้ยินเสียงดอกลิลลี่พูด เป็นคำพูดเดียวกับที่ทหารบ้าคนนั้นพูดก่อนที่จะสิ้นใจตาย คำพูดนั้นยังคงค้างคาอยู่ในใจของตัวละครเอก เมื่อเขาได้ยินเสียงจากดอกลิลลี่นั้น เขารู้สึกถึงความหิวของตน ทันใดนั้นร่างกายเขาก็กลับต่อต้านและปฏิเสธที่จะกินอีกครั้ง คราวนี้ไม่เพียงแค่มือเท่านั้น แต่ร่างกายของเขาแบ่งเป็นสองซีก อันประกอบด้วยซีกซ้ายที่เป็นตัวแทนของความหิวโหย และซีกขวาที่เป็นส่วนของมโนธรรมและเหตุผล เหตุผลที่ร่างกายซีกซ้ายของเขาต่อต้านการกินในครั้งนี้ก็เพราะเนื่องจาก ตัวละครเอกคิดว่า พืชเป็นสิ่งที่มีชีวิต ดังนั้น การกินสิ่งที่มีชีวิตอยู่จึงเป็นบาปมากกว่าการกินเนื้อของศพมนุษย์ที่ตายไปแล้วเสียอีก และจากนั้นมาเขาจึงปฏิญาณต่อตนเองว่าเขาจะไม่กินเนื้อของสิ่งมีชีวิตอีกต่อไป เนื่องจากคิดว่าตัวเขาเองนั่นแหละที่ควรจะเป็นเหยื่อให้เหล่าแมลงและทากเกาะกิน

3.4 ภาพของความตายที่มีผลกระทบต่อจิตใจของตัวละครเอก

ในนวนิยายสงครามเรื่องนี้ มีภาพของความตายปรากฏอยู่แทบตลอดทั้งเนื้อเรื่อง และความตายนั่นได้ส่งผลกระทบต่อตัวละครเอกตลอดเวลาเช่นกัน สำหรับตัวละครเอกแล้ว ภาพพจน์ของ“ความตาย”นั้น แบ่งเป็นสองประเภท คือ ความตายของผู้อื่น และความตายของตัวเอง ซึ่งในสนามรบที่ความตายเป็นเรื่องธรรมดา หากไม่ถูกฝ่ายข้าศึกฆ่า ก็อาจจะอดอาหารจนตาย ในบท

⁵ Oooka Shouhei , Nobi, p.282.

ที่8 “แม่น้ำ” [川] [Kawa] นั้น ตัวละครเอกที่อดอยากและไร้เรี่ยวแรงรู้สึกหมดหวัง จนรู้สึกลังเลว่าในหน้ความตายก็อยู่ตรงหน้าแล้ว เขาควรจะฆ่าตัวตายด้วยลูกระเบิดมือที่ตนเองมีอยู่ดีหรือไม่ เพราะอย่างน้อยมันก็เป็นสิ่งที่เขาเลือกได้ในตอนนั้น ในขณะที่เขารอเวลาอยู่นั้น เขาก็เดินไปพบกับกับลำธารแห่งหนึ่ง สถานที่แห่งนั้นทำให้เขารู้สึกตัวได้ว่าเขายังไม่ควรจะตาย

「死は既に観念ではなく、映像となって近づいていた。私はこの川岸に、手榴弾により腹を破って死んだ自分を想像した。私はやがて腐り、様々の元素に分解するであろう、三分の二は水から成るといふ我々の肉体は、大抵は流れ出し、この水と流れ行くであろう。。。

。。。私は吐息した。死ねば私の意識はたしかに無となるに違いないが、肉体はこの宇宙という大物質に溶け込んで、存在するのを止めないであろう。私はいつまでも生きるであろう。私にこういう幻想を与えたのは、たしかにこの水が動いているからであった。」⁶

“ความตายไม่ได้อยู่ในความสนใจของข้าพเจ้าอีกต่อไป มันใกล้เคียงกับภาพสะท้อนมากกว่า ข้าพเจ้านึกถึงภาพของตัวเองที่โดนระเบิดมือจนท้องแตกตาย ข้าพเจ้าคงเนาอึดในเวลาไม่นาน จากนั้นก็จะถูกแยกสลายกลายเป็นธาตุต่างๆ ร่างกายของพวกเราที่ประกอบไปด้วยน้ำสองในสามนั้น ส่วนใหญ่ก็คงจะไหลออกไปกับกระแสน้ำนี้กระมัง

...ข้าพเจ้าถอนใจ หากข้าพเจ้าตายไป แน่แน่นอนว่าจิตสำนึกของข้าพเจ้าก็จะสูญสลายไป แต่ร่างเนื้อจะละลายรวมกับจักรวาลอันเป็นสสารอันยิ่งใหญ่ และคงจะไม่หยุดการดำรงอยู่ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าคงจะมีชีวิตอยู่ไปตลอดกาลกระมัง

สิ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าเห็นภาพลวงตาเช่นนี้ คงจะเป็นเพราะกระแสน้ำนั้นยังคงไหลเลื่อนอยู่เป็นแน่แท้”

ถึงแม้ในจิตใจส่วนหนึ่งของตัวละครเอกจะรู้สึกปลงไปกับความตาย และคิดว่าเมื่อเวลามาถึง ทุกชีวิตก็ต้องเนาเอื่อยย่อยสลายไปตามธรรมชาติ แต่เมื่อเขาเห็นกระแสน้ำที่ยังคงไหลอยู่

⁶ Oooka Shouhei, *Nobi*, pp.163-164.

อย่างไม่มีวันหมดสิ้น อันเปรียบเทียบถึงการมีชีวิตอยู่ ทำให้เขาคิดได้ว่าชีวิตของเขาจะไม่มีวันจบสิ้นลงง่ายๆเช่นกัน

ต่อมาในบทที่ 17 “วัตถุ” 「物体」 [Buttai] ในสภาวะสงครามที่ซากศพและความตายกลายเป็นเรื่องธรรมดา ตัวละครเอกที่เร่ร่อนอยู่ในป่า ได้ไปพบหมู่บ้านของชาวพื้นเมือง และโบสถ์ทางศาสนาคริสต์ ที่ทางเข้าโบสถ์นั้นมีซากศพของทหารญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งกองขึ้นอัดอยู่ เมื่อได้เห็นสภาพของเพื่อนทหาร เพื่อที่จะระงับความรู้สึกเศร้าสลด Ego* จึงบิดเบือนการรับรู้ของตัวละครเอกไป ให้เขารับรู้และหลอกตัวเองว่ากองซากศพนั้นเป็นเพียงแค่วัตถุเท่านั้น

「会堂の階段の前の地上にあった数個の物を私が何度もそこに眼を投げたにもかかわらず、ついに認知しなかった理由を考えてみると、この時の私の意識が、いかに外界を映すという状態から遠かったかがわかる。不安な侵入者たる私は、ただ私に警告するものしか、注意しなかったのである。「物」とは私は書いたが、人によっては「人間」と呼ぶかも知れない。いかにもそれはある意味では人間であったが、しかし人間であることを止めた物体、つまり死体であった。」⁷

“ข้าพเจ้าพบว่าบนพื้นด้านหน้าบันไดโบสถ์มีวัตถุหลายชิ้นกองอยู่ แม้ข้าพเจ้าจะกวาดสายตามองบริเวณนั้นมาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่พอลองคิดถึงเหตุผลที่ข้าพเจ้าไม่ได้สังเกตเห็นวัตถุเหล่านั้นมาตั้งแต่แรก ข้าพเจ้าก็ได้รู้ว่าเป็นเพราะในเวลาที่มีการรับรู้โลกภายนอกของจิตใจ ข้าพเจ้านั้นได้ห่างไกลจากความเป็นจริงไปแล้ว สำหรับผู้บุกรุกในดินแดนนี้ อย่างหวาดหวั่นเช่นข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงสังเกตแต่สิ่งที่เตือนเท่านั้น ถึงข้าพเจ้าจะเรียกสิ่งนี้ว่า “วัตถุ” แต่สำหรับผู้อื่นอาจจะเรียกสิ่งนี้ว่า “มนุษย์” ก็ได้ แต่ถึงในความหมายหนึ่งสิ่งนี้จะเคยเป็นมนุษย์ก็ตาม แต่ในตอนนั้นมันเป็นเพียงวัตถุที่หมดสิ้นความเป็นมนุษย์ไปแล้ว หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือซากศพนั่นเอง”

* Ego คือ บุคลิกภาพในส่วนของการรับรู้ข้อเท็จจริง รวมถึงการใช้เหตุผลของมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพ มีหน้าที่ในการประนีประนอมระหว่าง Id และ Superego ซึ่งจะอธิบายอย่างละเอียดต่อไป ในบทที่ 4 หน้า 51-52.

⁷ Oooka Shouhei, Nobi, p.203.

ถึงแม้ความต้องการของIdจะได้รับการตอบสนองจากEgoในระดับหนึ่งก็ตาม แต่Superego^{*} อันเป็นแรงต้านทานภายในจิตใจของเขาได้ห้ามพฤติกรรมนั้นไว้โดยทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในจิตใจ ดังที่จะกล่าวต่อไปในบทที่4

ภาพพจน์ความตายของผู้อื่นที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมของตัวละครเอกนั้น สำหรับตัวละครเอกแล้ว ขึ้นอยู่กับว่าความตายที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นเพราะตัวเขาหรือไม่ หากไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวเขาแล้ว เขาจะไม่มีความรู้สึกผิดภายในจิตใจ แต่ความตายของบุคคลที่เขาฆ่าและมีจุดผกผันที่มีผลกระทบต่อตัวละครเอกมากที่สุดคือ ความตายของหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์ที่เขาฆ่าโดยไม่ได้ตั้งใจ ในบทที่19 “เกลือ” 「塩」 [Shio] หญิงสาวคนนั้นเป็นมนุษย์คนแรกที่ตัวละครเอกฆ่า และสิ่งที่ทำให้เขาเกิดความรู้สึกผิดมากที่สุดก็คือ หญิงสาวคนนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสงครามแต่อย่างใด ในฐานะที่เป็นทหารคนหนึ่ง เขาคิดว่ามนุษย์ที่ควรจะฆ่ามันควรเป็นฝ่ายศัตรูมากกว่า จากนั้นมาความตายของหญิงสาวคนนั้นก็ได้ตามหลอกหลอนอยู่ในใจของตัวละครเอกตลอดเวลา

ส่วนภาพพจน์ความตายที่ตัวละครเอกมีต่อตนเองนั้น เขามักจะหมกมุ่นคิดเกี่ยวกับความตายของตนเองอยู่เสมอ ในยามที่เขาอ่อนแรงและสิ้นหวัง เขาคิดว่าตัวเองได้ตายไปแล้ว และไม่ได้เป็นมนุษย์ที่อยู่ในโลกนี้อีกต่อไป แต่ที่เขายังคงมีชีวิตอยู่นั้นเป็นเพียงเพราะว่าเขายังไม่ตายเท่านั้นเอง ดังเช่นในบทที่27 “ไฟ” 「火」 [Hi]

「私が生きていたのはたしかであった。しかし私には生きていくという意識がなかった。
私が殺した比島の女の亡霊のため、人間の世界に帰ることは、どんな幸運によっても不可能であることが明瞭となっていた以上、私はまだ死なないから生きているにすぎなかった。」⁹

“แน่นอนว่าข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่ แต่ทว่าข้าพเจ้าไม่มีสติรับรู้ว่าคุณเองมีชีวิตอยู่เลยแม้แต่น้อย เป็นเพราะวิญญาณของหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์คนที่ข้าพเจ้าฆ่า การที่ข้าพเจ้าจะกลับมาถึงโลกมนุษย์ ไม่ว่าจะมิใช่ช่วยเพียงไหนก็คงจะไม่สามารถเป็นไปได้แน่นอน นอกจากนั้นแล้ว ที่เรียกได้ว่าข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่ก็เพียงเพราะข้าพเจ้ายังไม่ตายเท่านั้นเอง”

^{*}Superego คือ บุคลิกภาพในส่วนของIdที่เกี่ยวกับค่านิยมต่างๆ เช่น ความดี ความชั่ว และมโนธรรม มีหน้าที่ในการหักห้ามความรุนแรงของId

⁹ Oooka Shouhei, Nobi, p.265.

ความหมกมุ่นในเรื่องความตายของตัวละครเอกนั้น นอกจากจะเป็นเพราะความโดดเดี่ยว และสิ้นหวังของตัวเองแล้ว การตายของหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์ที่เขาเป็นคนฆ่าโดยไม่ได้ตั้งใจนั้นยังมีส่วนกระทบกระเทือนต่อจิตใจของตัวละครเอกเป็นอย่างมาก และสิ่งนี้เป็นเหตุการณ์ที่ตัวละครเอกไม่เคยประสบมาก่อน ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่บีบคั้น ประกอบกับความตายของเพื่อนทหารที่เขาพบเห็นจนชิน ทำให้ตัวละครเอกรู้สึกเหมือนตัวเองกำลังถูกความตายล้อมรอบ เพราะในสถานการณ์เช่นนั้น โอกาสที่ตัวละครเอกจะตายไปมีมากกว่าการมีชีวิตอยู่เสียอีก เขาอาจตายด้วยความหวือหวา หรือไม่ก็ถูกศัตรูฆ่าตาย เขาจึงรู้สึกว่าเขามีชีวิตอยู่เพื่อรอความตายเท่านั้น และถึงแม้เวลาจะผ่านไปเพียงไร ตัวละครเอกยังคงไม่สามารถหลุดพ้นจากความหมกมุ่นกับความตายของตน และความรู้สึกผิดต่อความตายของคนที่เขาฆ่า ถึงแม้จะสิ้นสุดสงครามและตัวละครเอกถูกส่งมายังสถานบำบัดทางจิตแล้วก็ตาม และในที่สุดเขาก็เห็นภาพลวงตาเกี่ยวกับความตายของเขาครั้งสุดท้าย ในบทส่งท้าย "บันทึกของคนตาย" 「死者の書」 [Shisha no sho] ในที่สุดความตายที่เขาปรารถนาก็มาถึง แต่แล้ว ความตายก็ไม่ได้เป็นอย่างที่เขาวาดภาพไว้

「。。。この精神病院へ入った日以来、私の望んでいたのは死であった。到頭それが来た。

しかしなぜ私はまだいるのであろう。人間共はもう見えないが、声はがやがや聞こえている。私には彼等が見えないが、彼等には私が見え、どうとも勝手に扱うことが出来る。手術台にのせて、整復でもなんでもすることが出来るのだ。人は死ねば意識がなくなると思っている。それは間違いだ。死んでもすべては無にはならない。それを彼等にいわねばならぬ。叫ぶ。

「生きてるぞ」

しかし声は私の耳にすら届かない。声はなくとも、死者は生きている。個人の死というものはない。死は普遍的な事件である。死んだ後も、我々はいつも目覚めていねばならぬ。」¹⁰

“...ตั้งแต่วันที่ข้าพเจ้าเข้ามาในสถานบำบัดทางจิตแห่งนี้ สิ่งที่ข้าพเจ้าปรารถนามาตลอดก็คือความตาย และในที่สุดมันก็มาถึง แต่ทว่าทำไมข้าพเจ้าถึงยังอยู่อีกละ ถึงแม้ข้าพเจ้าจะมองไม่เห็นมนุษย์เหล่านั้น แต่ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงพิมพ์ และถึงแม้ข้าพเจ้าจะมองไม่เห็นพวกเขา แต่พวกเขามองเห็นข้าพเจ้า และจะทำอะไรกับข้าพเจ้าตามใจ

¹⁰ Oooka Shouhei, *Nobi*, pp.334-335.

ชอบได้ จะจับข้าพเจ้านอนบนเตียงผ่าตัด แล้วตามกระดุกที่หักของ
ข้าพเจ้าหรืออย่างไรก็ได้

ข้าพเจ้าคิดว่ามนุษย์เราเมื่อตายไปแล้วจิตสำนึกของเราก็จะสูญหายไป
ด้วย แต่ข้าพเจ้าคิดผิด ถึงแม้จะตาย แต่ทุกสิ่งก็ไม่ได้สูญหายไป และ
ข้าพเจ้าจะต้องบอกกับพวกเขา ข้าพเจ้าตะโกนออกมาว่า

“ข้ายังมีชีวิตอยู่”

แต่เสียงของข้าพเจ้าก็ไม่ได้ไปถึงหูของผู้ใดแม้แต่ของข้าพเจ้าเอง แต่ถึงจะ
ไม่มีเสียง แต่เหล่าคนตายนั้นยังมีชีวิตอยู่ ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าความตายของ
ปัจเจกชน แต่ความตายนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เป็นสากล ถึงแม้จะตายไป
แล้ว พวกเราก็จะต้องตื่นอยู่เสมอ”

ภาพหลอนเกี่ยวกับความตายที่ตัวละครเอกประสบในครั้งนี้ เป็นการบ่งบอกความนัยถึง
ความหมกมุ่นในความตายที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก ในระหว่างที่เขาเฝ้านอนอยู่ในป่าของประเทศฟิลิ
ปปินส์โดยลำพังและพยายามเอาชีวิตรอด อย่างไรก็ตามความสิ้นหวังและโดดเดี่ยวยังทำให้เขา
ปรารถนาถึงความตายด้วยเช่นกัน ถึงแม้เวลาจะผ่านไปเขาก็ยังคงปรารถนาถึงความตายนั่นอยู่ใน
ที่สุดเมื่อเขาเห็นภาพหลอนเกี่ยวกับความตายครั้งสุดท้ายนี้ เขาได้มาสูในโลกแห่งคนตายที่คนตาย
ก็ยังคงมีชีวิตอยู่ ซึ่งต่างจากความตายที่เขาเคยคิดไว้ เขาเคยจินตนาการไว้ว่าเมื่อคนตายไปแล้ว ทั้ง
จิตสำนึกและทุกสิ่งทุกอย่างจะสูญหายไปและหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับจักรวาล แต่ในภาพหลอน
ครั้งนี้ คนตายก็ยังคงมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกับคนเป็น เพียงแต่ไม่มีเสียง และไม่สามารถพูดคุยกันได้
อีกทั้งยังคงต้องล้มตาศิ้นขึ้นมาตลอดไปเช่นนั้น อาจเปรียบเสมือนการที่เขายังมีชีวิตทุกๆวัน ทั้งที่
เขาได้ตายไปแล้วในความรู้สึกของตัวเองและไม่สามารถสื่อสารกับผู้คนรอบข้างได้นั่นเอง

3.5 การวิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ตัวละครเอกเสียชีวิตไป

ในการวิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในสงครามที่มีผลทำให้เกิดโรคจิตประสาท ในแง่
ของทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น ฟรอยด์ได้กล่าวถึงโรคประสาทที่เกิดจากสงครามไว้ว่า ในสภาวะที่บีบ
คั้นของสงคราม Egoของมนุษย์จะพยายามปกป้องตัวของมันเองจากอันตรายที่คุกคามจากภาย
นอก ซึ่งEgoจะสร้างรูปร่างของศัตรูที่รุกรานขึ้นมาด้วยตัวของมันเอง ศัตรูที่Egoสร้างขึ้นมานี้ก็คือ
พลังงานการถ่ายโอนของระบบประสาท หรือ Libido

ในที่นี้นั้น ฟรอยด์ได้หมายความว่า ความโหดร้ายของสงครามนั้นไม่ใช่อันตรายที่แท้จริง
แต่อันตรายที่แท้จริงนั้นก็คือการถูกครอบงำโดยอารมณ์หรือLibido เนื่องจากหากบุคคลถูกครอบ

งำด้วยอารมณ์แล้ว ก็จะหมายถึงการสิ้นสูญไปของEgo นั่นก็คือการที่บุคคลจะขาดบุคลิกภาพส่วนที่เป็นเหตุผล ไม่สามารถรับรู้ความเป็นจริงได้อย่างถูกต้อง และทำให้เสียสติไปในที่สุด

สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเหล่าตัวละครโดยตรง คือสภาพแวดล้อมที่อดอยาก ถึงแม้ธรรมชาติบนเกาะนั้น จะมีต้นไม้ ลำธาร และป่าเขา แต่ท่ามกลางธรรมชาติเหล่านั้นกลับแทบจะไม่มีสิ่งใดที่สามารถนำมาประทังชีวิตได้ พวกเขาต้องทุกข์ทรมานจากการขาดแคลนอาหารสภาพแวดล้อมในที่นี้ยังรวมไปถึงสภาพของเหล่าทหารญี่ปุ่นที่จำเป็นต้องหลบซ่อนอยู่ในป่าในขณะที่เดินเท้าไปยังจุดถอยร่น เกิดความหวาดกลัวว่าจะถูกศัตรูโจมตี ถึงแม้ว่าจะยอมแพ้ยกรงขาวต่อฝ่ายตรงข้ามก็ไม่สามารถทำได้ เพราะหากถูกทางฝ่ายอเมริกาพบเห็นก็จะถูกยิงตาย ท่ามกลางข่าวลือที่ว่าเหล่าทหารญี่ปุ่นอดอยากจนต้องกินเนื้อมนุษย์ด้วยกันเอง พวกทหารที่พากันอพยพไปยังจุดถอยร่น ก็ได้พบศพของเพื่อนทหารด้วยกันตามสองข้างทางจนจินตนา รวมถึงศพที่เนือบริเวณนั้นท้ายแห่งหายไปก็มีให้เห็นมากขึ้นเรื่อยๆ การที่เนือบริเวณนั้นท้ายของศพแห่งหายไปนั้น เป็นสิ่งยืนยันว่ามีการกินเนื้อมนุษย์กันเองเกิดขึ้นที่นั่นจริงๆ

สิ่งที่ผลักดันให้เนะงะมะทะซุและยะสุตะจำเป็นต้องออกล่ามนุษย์เพื่อมาเป็นอาหารนั้น ได้แก่ความทุกข์กันดารของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ตัวละครทั้งสองอดอยากหิวโหย และความกลัวตาย ทั้งสองคนต่างก็พยายามรักษาชีวิตของตนไว้จนถึงที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการออกหาอาหารเพื่อประทังชีวิต หรือการรักษาชีวิตของตนไม่ให้ตกเป็นอาหารของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่การกระทำเช่นนั้น เกิดจากการผลักดันของพลังงานในส่วนของ Id ที่กดดันให้Ego ต้องกระทำตามที่Id เรียกร้องตลอดเวลา แต่ทั้งสองก็ไม่ได้เสียสติ เนื่องจากบุคลิกภาพในส่วนของSuperegoของทั้งสองไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือลงโทษให้เกิดความรู้สึกผิดภายในจิตใจได้

สำหรับตัวละครเอกที่จำเป็นต้องพลัดออกจากกลุ่มทางสังคม มาเร่ร่อนอยู่เดี่ยวดายภายในป่าบนเกาะแห่งนั้น ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ปราศจากผู้คน สิ่งที่เขาเห็นและสัมผัสได้มีแต่เพียงธรรมชาติรอบข้าง ทำให้เขาผูกพันตนเองเข้ากับสภาพแวดล้อม เช่น ต้นหญ้า ดอกไม้ และลำธาร สิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพียงสิ่งเดียวสำหรับเขาก็คือพระเจ้าที่อยู่ในใจเท่านั้น

แต่สิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวละครเอกอันเป็นสาเหตุให้เขาเสียสติไป เมื่ออธิบายตามหลักจิตวิเคราะห์แล้ว สภาพแวดล้อมที่อดอยากตามธรรมชาตินั้นถึงแม้จะส่งผลให้ตัวละครเอกอ่อนแอทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ก็ได้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ตัวละครเอกสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง หากเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม อันได้แก่ ความโหดร้ายของสงคราม ความป่าเถื่อนและไร้ศีลธรรมของเพื่อนทหารด้วยกันต่างหากที่ผลักดันให้เขาต้องสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป การที่เขาได้เห็นบุคคลที่เขารู้จักและคุ้นเคยมีพฤติกรรมที่ป่าเถื่อน เช่นการดักข่มล่าเพื่อนทหารญี่ปุ่นเพื่อนำเนื้อมาประทังชีวิต โดยเรียกเหยื่อที่พวกเขาว่า "ลิง" และในที่สุดคนที่เขาค้นเคยทั้งสอง ต่างก็หันหน้ามาฆ่ากันเองเพื่อเอาตัวรอดนั้นเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับมโนธรรมที่มนุษย์ควรมีและตัวละครเอก

เองได้ยึดถือมาตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะเมื่อตัวละครเอกพบว่า “เนือลิง” ที่นั่งระมะทชูและยะสุตะแบ่งให้เขากินนั้น แท้จริงแล้วเป็นเนื้อมนุษย์ของเพื่อนทหารญี่ปุ่นด้วยกันเองที่นั่งระมะทชูล่ามาได้ ทำให้ตัวละครเอกเกิดความโกรธ และคับข้องใจจนถึงขีดสุด เมื่อถึง ณ จุดนั้น Ego ของตัวละครเอกที่เป็นตัวต้านทานและระงับ ความต้องการ สัญชาติญาณ รวมถึงอารมณ์ของ Id มาตลอดตั้งแต่ต้นนั้นไม่สามารถต้านทานได้อีกต่อไป เขาสูญเสียการรับรู้ว่ามีเหตุผลทั้งปวงและเสียดิไปในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย